

stundum tónaður 144. sálmur Davíðs. En dygði eigi vígða vatnið, var þá gripið til hins vígða brauðs (hostian), og brást þá sjaldan bati. Algengar voru særingar sveitaklerka gegn skaðlegum dýrum, sem úlfum, refum, rottum, músum o. s. frv.

Hið erviðasta viðfangs af öllu, er fyrir gat komið, var það, er djöfsi fór í einhvern manninn, sem þráfaldlega kom fyrir. Að vísu mátti reka hann út, en það var hvorki áhlaupaverk né með öllu hættulaust. Í gamalli kyrkjuformálabók er framtekið skýrt og skörinort, „að hver sá, sem djöful vilji útreka, verði að hafa hreint hjarta og fara mjög varlega í sakirnar.“ En það próf gátu ekki allir klerkar staðist, og voru það því að eins sárafáir, er dirfðust að ganga svo í berhögg við þann gamla.

En auk þessara meinlausu hjátrúar varna kyrkjunnar reis upp önnur, er kostað hefir milljónir manna lífið, en það var RANNSÓKNARRÉTTURINN, er í fyrstu var skipaður til þess, að dæma vantrú og villukenningar, en varð brátt aðaldómstóll allra galdramála. Það var um miðja 13. öld, að nýafstöðnum ofsókn-um kaþólskunnar á sértrúarflokkana, er þar voru í landi (Valdensa og Albígensá). Galdrabrennur með málarekstri og pyndingum stóðu þar með miklum blóma allt til loka 14. aldar, að þingið franska tók í taumana (1390) og kvað svo á, að kærur fyrir galdra og gjörninga skyldi koma fyrir landsréttinn í stað kyrkjuréttar. Fór þá brátt að dofna yfir brennunum, unz að lokum alveg tók fyrir þær. Færðist þá ófögnuður þessi yfir til nágrannaþjóðanna, eftir að Jesúítar komu til sögunnar, með hálfu meiri ákefð en áður.

Í Þýskalandi höfðu fá galdramál komið fyrir, meðan ósköpin gengu á í Frakklandi, en eftir árið 1484 byrja ofsóknirnar þar fyrir alvöru. Þá gefur Innocentíus VIII. út hina alkunnu skipan, að útrýma og ofsækja alla gjörningamenn þar í landi. Umboð til þessa fékk hann tveimur munkum, er ráku erindi sín röklegga. Varð annar þeirra, Jakob Sprenger, nafnfrægur fyrir rit, er hann gaf út, „Galdrahamarinn“, þar sem farið var út í nákvæma lýsingu á öllum kuklaraskap og fólki veittur mikill styrkur í galdraátrúnaðinum.

Í fyrstu tóku Þjóðverjar þessu páfaboði mjög fálega, því bæði var galdratrú heldur í afturför þá, og svo voru almúga-